

ARICILIK

Temmuz 2019, Ürün No:26

Dünya Arıcılık Verileri (bin ton)

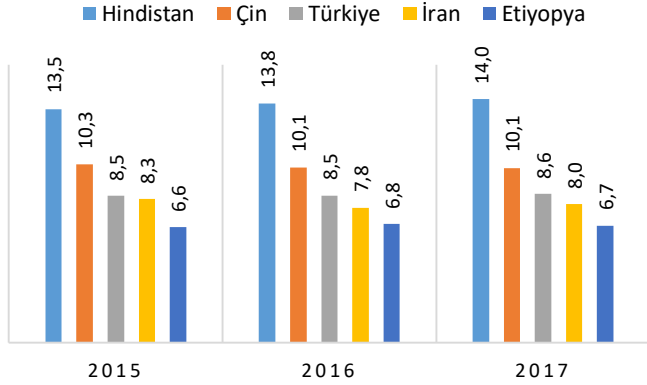
	2013	2014	2015	2016	2017	Değişim ³ (%)
Kovan Sayısı (bin adet)	84.855	87.414	88.985	90.413	91.000	0,6
Verim (kg) ¹	20,3	20,4	20,5	20,5	20,4	-0,5
Bal Üretim	1.722	1.784	1.825	1.859	1.861	0,1
Balmumu Üretimi	65	66	66	67	-	0,8
İthalat ²	580	617	554	613	811	32,3
İhracat ²	581	614	615	624	659	5,6

Kaynak: FAO, ¹/TEPGE hesaplamaları (kg/kovan), ²/UN-Comtrade, (25.07.2019) ³/Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir

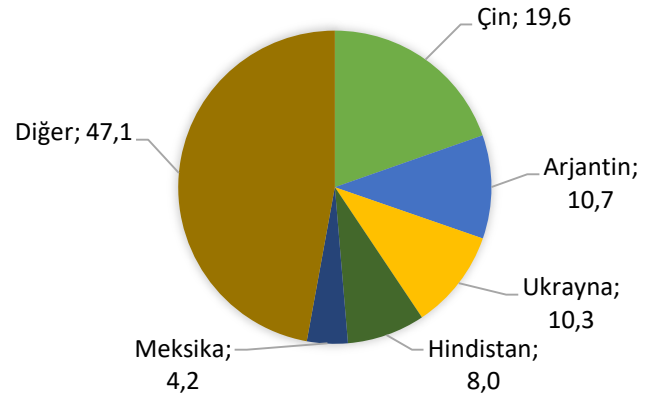
Dünya bal üretiminde 2017 yılı itibarıyla 552 bin ton ile Çin ilk sırada, 115 bin tonluk üretimi ile Türkiye ikinci, Arjantin ise 76 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Dünyada lider konumda olan Çin, toplam dünya bal üretiminin %29,6'lık kısmını karşılamaktadır. Kovan sayılarında ise %14'lük payı ile lider konumda olan Hindistan bal veriminin düşük olması sebebi ile bal üretiminde dünyada sekizinci sırada yer almaktadır. 2017 yılı bal üretiminde AB ülkeleri % 12,3' lük paya sahiptir. UN-Comtrade' in dünya bal ticaretine yönelik 2017 yılı verilerine göre; bal ihracatında Çin birinci sırada yer alırken Arjantin ikinci, Ukrayna ise

üçüncü sırada yer almaktadır. Bal üretiminde birinci sırada yer alan Çin'de bal ihracatı 2017 yılında bir önceki yıla göre %0,7, Ukrayna'da ise %19,2 oranında artarken, ihracat miktarında ikinci sırada yer alan Arjantin'in bal ihracatı 2017 yılında bir önceki yıla göre %13,4 oranında düşerek 70.321 tona gerilemiştir. Dünya bal ithalatı ise 2017 yılında 2016 yılına oranla Çin ve Kuveyt'in etkisiyle %32,3 artarak 811 bin tona yükselmiştir. 2017 yılı verilerine göre 203 bin ton bal ithalatıyla ABD birinci sırada yer alırken, 132 bin ton bal ithalatı ile Kuveyt ikinci, 83 bin ton ithalat ile Almanya ise üçüncü sırada yer almıştır.

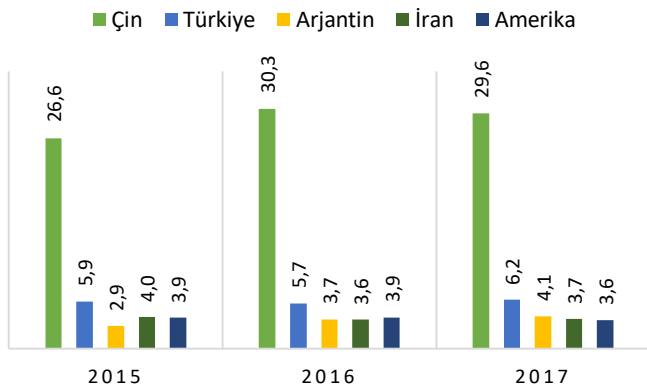
Kovan miktarında önemli ülkeler (%)

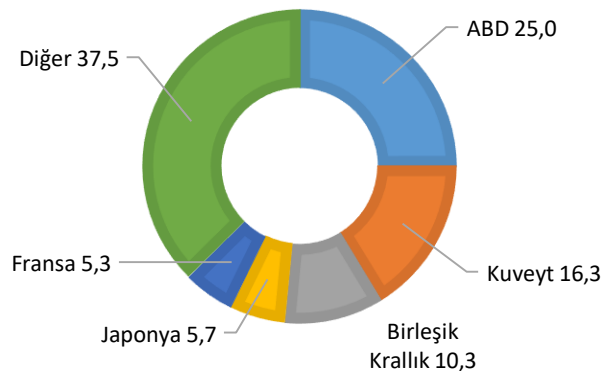
Ülkelere göre dünya bal ihracatı (2017, %)

Bal üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya bal ithalatı (2017, %)

Türkiye’de bal dış ticareti, süzme ve petek bal olarak iki şekilde yapılmaktadır. 2018 yılı bal ihracatının %81’lik bir bölümünü süzme bal oluşturmaktadır. Üretilen balın büyük bir bölümü yurt içinde tüketildiğinden; 2018 yılında toplam bal üretiminin düşük bir miktarı (%5,9) ihraç edilmiştir. 2018 yılında bal ihracatı bir önceki yıla oranla %0,5 azalış göstererek, 6.413 ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya bal üretiminde ikinci sırada yer alan Türkiye, ihracatta 21. sırada yer almaktadır. Bu durumun temel sebebi;

yüksek bal maliyetinin Türkiye’nin uluslararası piyasada rekabet şansını azaltması ile açıklanabilir. TÜİK verileri göre, 2019 yılı ilk altı aylık bal ihracatı 2.647 ton olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı yedi aylık bal ihracatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre %29,2 oranında azalmıştır. Türkiye’nin bal ithalatı ise, yıldan yıla değişim göstermekle beraber, kayda değer bir hacme sahip değildir. Son yedi yıllık dönemde en yüksek ithalat miktarı 2018 yılında 22 ton olarak gerçekleşmiştir.

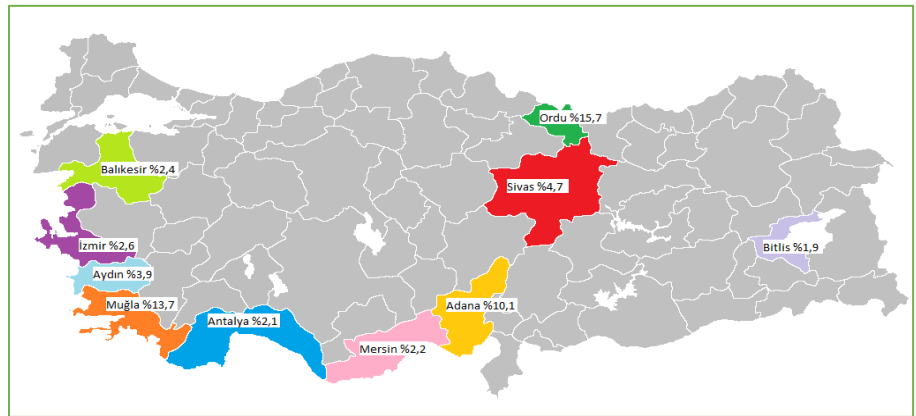
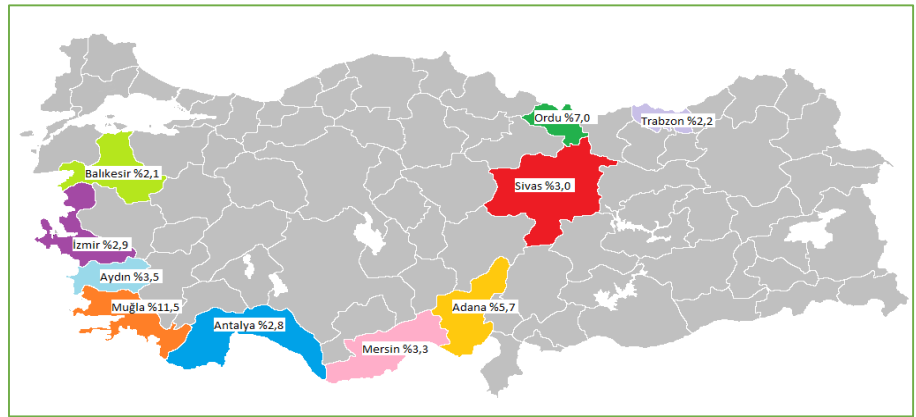
Türkiye Arıcılık Verileri (ton)

	2014	2015	2016	2017	2018	Değişim ¹ (%)
Kovan Sayısı (1000 adet)	7.083	7.748	7.900	7.991	8.108	1,5
Verim (kg/kovan)²	14,62	13,96	13,38	14,32	13,31	-7,1
Bal Üretim	103.525	108.128	105.727	114.471	107.920	-5,7
İşletme Sayısı (adet)	81.108	83.475	84.047	83.210	81.830	-1,7
İthalat	11,95	0,09	1,02	0,27	22,33	8.264,8
İhracat	4.969	7.192	3.623	6.448	6.413	-0,5

Kaynak: TÜİK (25.07.2019), ¹/Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir, ²/TEPGE hesaplamaları (kg/kovan), 2018 yılı verileri geçicidir

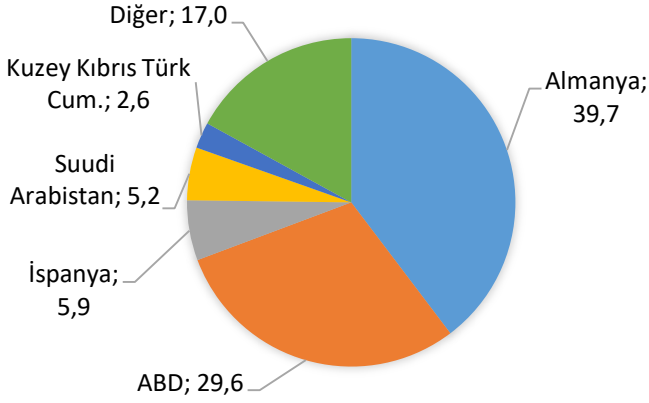
Kovan Miktarı; Türkiye kovan varlığı incelendiğinde, 2018 yılında Türkiye kovan sayılarında %11,5’luk paya sahip olan Muğla 935 bin kovan ile birinci, Ordu 559 bin kovan ile ikinci, Adana ise 462 bin kovan ile üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye kovan varlığı 2017 yılına oranla 2018 yılında %1,5 oranında artış yaşamıştır. Bölgesel bazda bakıldığında ise, kovan sayılarında %21,7’lik payı ile Ege Bölgesi lider konumda yer almakta, %16,6’lık pay ile Akdeniz Bölgesi ise ikinci sırada bulunmaktadır.

Bal üretimi; 2018 yılında Ordu 17 bin ton bal üretimi ile birinci sırada yer alırken, Muğla 14,7 bin ton ile ikinci, Adana ise 10,9 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Muğla’nın 935 bin kovan ile kovan varlığında 2018 yılında lider konumda olmasına karşın Ordu’nun bal üretiminde ilk sırada yer almasında, Ordu’nun bal veriminin Muğla’dan fazla olması etkindir. Bal üretiminde Ege Bölgesi %23’lük pay ile birinci sırada yer alırken, %21’lik oran ile Doğu Karadeniz Bölgesi ise ikinci sırada bulunmaktadır.

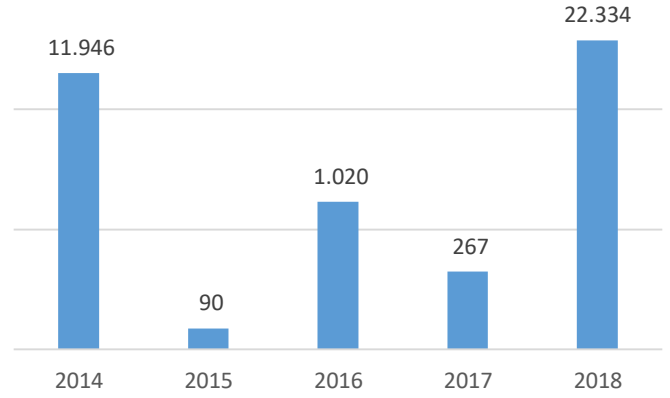

Türkiye’de Bal Destekleme Politikaları: Hayvancılık desteklemeleri uygulama tebliği kapsamında; 2018 yılında Arılı kovan desteklemesi 10 TL/kovan, Gen kaynağı desteklemesi kapsamında arı koruma desteği 40 TL/kovan, Ana arı desteği 15 TL/adet, damızlık ana arı desteği 40 TL/adet ve Bombus arısı desteği 60TL/koloni olarak belirlenmiştir. Bunların yanı sıra arıcılık faaliyeti için hibeli desteklemeler ve düşük faizli krediler de mevcuttur.

Türkiye'nin bal ihracatında önemli ülkeler (2018, %)

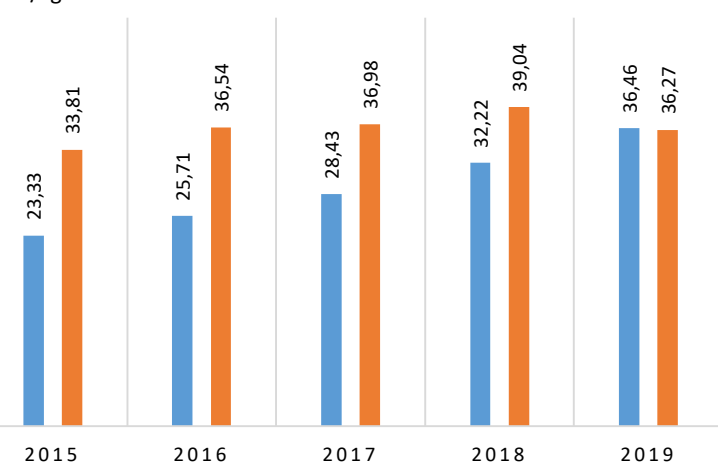

Türkiye'nin bal ithalatı (kg)

TL/kg

Üretici Fiyatı Tüketici Fiyatı

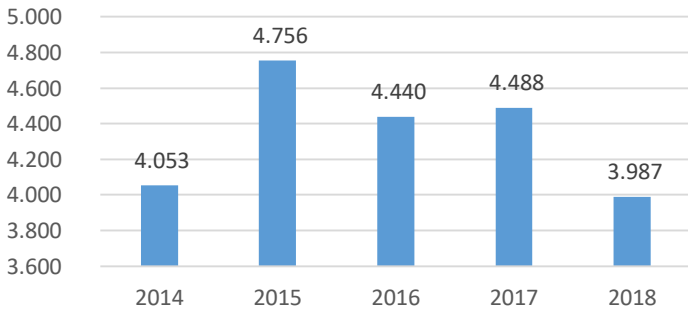

- 2019 yılı ilk altı aylık ortalama fiyatlarıdır.

2019 Haziran ayında 31,26 TL/kg olan bal üretici fiyatı bir önceki aya göre %1,1 oranında, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %17,9 oranında artmıştır.

2019 Haziran ayında bal tüketici fiyatı 36,68 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. Tüketici fiyatı bir önceki aya göre %0,9 oranında artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %3,7 oranında azalmıştır.

Türkiye'nin balmumu üretimi (ton)

Balmumu Üretimi

Arıcılığın yanı sıra metal sanayi, kozmetik sanayi, tekstil sanayi, ilaç yapımı, mum yapımı ve daha birçok alanda kullanılan ve baldan sonra en çok rağbet gören arı ürünü balmumudur. Balmumu üretiminde, 2018 yılı verilerine göre %13,3'lük paya sahip Adana 531 ton ile lider konumda yer alırken, %11,2'lik payı ile Sivas ikinci ve %9,6'lık pay ile Muğla ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Arıcılıkta bal arılarının; bal, balmumu, arı sütü, arı zehiri, polen ve propolis gibi ürünleri; insan sağlığı ve beslenmesi yönünden son derece değerli olup, doğal ve tarımı yapılan bitkilerde sağladığı tozlaşma hizmetleri ile de doğal denge ve tarımsal üretim konularında büyük yararları bulunmaktadır.

Türkiye'de 2014 yılında 81 bin civarında olan arıcılık işletme sayısı, 2018 yılına gelindiğinde %0,9 oranında artış göstererek 82 bine yükselirken bir önceki yıla oranla %1,7 oranında azalmıştır. Kovan sayısında yükseliş olmasına rağmen bal verimindeki %7,1'lik düşüş 2018 yılı toplam bal üretimindeki %5,7'lik azalışta etkili olmuştur.

	2014	2015	2016	2017	2018
Bal Fiyatı (TL/kg)	21,5	23,33	25,71	28,43	32,22
Bal Fiyatı + Destek (TL/kg) ¹	22,18	24,05	26,46	29,13	32,97
Şeker Fiyatı (TL/kg)	3,53	3,84	4,15	4,28	4,68
Mazot (TL/lt)	4,4	4,4	3,85	4,68	5,78
1 kg bal ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Bal/Şeker	6,09	6,08	6,20	6,64	6,88
Bal + Destek/ Şeker	6,28	6,26	6,38	6,81	7,05
Bal/Mazot	4,89	5,30	6,68	7,38	5,57
Bal + Destek/ Mazot	5,04	5,47	6,87	7,57	5,70

Kaynak: TÜİK, GTHB verilerinden TEPGE hesaplamaları

Bal Girdi Pariteleri

2018 yılı verilerine göre; 1 kg bal ile alınabilecek destekler hariç bal/şeker paritesinde %3,6 artış ve bal/mazot paritesinde %8,2 azalış yaşanırken; destekler dahil paritelerde ise sırasıyla %3,5 artış ve %8,4 düşüş yaşanmıştır. Mazot fiyatının bir önceki yıla göre gösterdiği artış oranının, bal üretici fiyatında görülen artıştan fazla olması, 2018 yılında bal/mazot paritelerinde görülen düşüşün temel nedeni olmuştur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Günümüzde arıcılık, tüm dünyada yapılan yaygın tarımsal faaliyetlerden birisidir. 2017 yılında dünyada yaklaşık 91 milyon adet arı kovani bulunmakta olup; üretilen bal miktarı 1,9 milyon tondur. Üretilen balın yaklaşık %57'si ticarete konu olmaktadır ve dış satımın %90'ı 20 dolayında bal üreticisi ülke tarafından yapılmaktadır.

Arı yetiştiriciliği ve arı ürünleri üretimi konusunda temel etken olan iklim şartları ve ballı bitki örtüsünün uygun olması Türkiye açısından büyük bir şans olarak görülmekte ve dünyada mevcut ballı bitki tür ve çeşitlerin %75'inin Türkiye'de bulunması büyük bir doğal zenginlik olarak ön plana çıkmaktadır. Türkiye, genel olarak farklı iklim ve doğa koşulları, arazi yapısı, çok zengin bitki örtüsü ve bal arısı popülasyonlarındaki genetik çeşitlilik bakımından çok büyük arıcılık potansiyeline sahiptir. Arıcılık, dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de hızlı bir gelişim gösteren, yapısal olarak da doğal denge ve tarımsal üretimin devamlılığını ve verimliliğini sağlayan çok önemli bir sektördür (1).

Ancak gerek ülke olarak yetiştiricilikte yapılan hatalar gerekse global bir sorun olan çevre sorunları ve iklim değişikliği sebebiyle, genel olarak üretimde artış gözlenirse

bile kovan sayısındaki artışın gerisinde kalmıştır. Kovan başına verim düşüşleri dikkat çekicidir

Türkiye'de 2023 yılında, bal üretiminin 2016 yılına oranla %15 oranında artarak 121.2 bin ton olacağı tahmin edilmektedir. Bal üretiminde öngörülen pozitif yönlü yükselişin Türkiye açısından olumlu sonuçları olmasının yanı sıra, artan nüfus bal tüketiminin artacağını göstermektedir. Bu nedenle gerek kişi başına bal tüketim miktarının artırılması, gerekse kendi kendine yeten ve bal ihracatçısı konumunda olan Türkiye'nin ihracattaki payının artırılarak ülke ekonomisinin daha da güçlendirilmesi hedeflenmelidir. Bu amaçlar doğrultusunda yeni üretim hedefleri belirlenerek etkin kovan yönetimi ve kaynak kullanımı sağlanmalıdır (2).

Türkiye'nin kırsal ekonomik koşulları ve sahip olduğu ekolojik zenginlik düşünüldüğünde sürdürülebilir, örgütlü ve bilinçli arıcılık mutlaka yaygınlaşıp geliştirilmesi gereken bir tarımsal faaliyet olarak görülmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar

- 1/ Sıralı, Y.D., 2010. Arıcılığın Türkiye için Önemi.
- 2/ Burucu, V. ve Gülse Bal, H.S., 2017. Türkiye'de Arıcılığın Mevcut Durumu ve Bal Üretim Öngörüsü.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Volkan BURUCU, volkan.burucu@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833/1439